

A photograph of a modern glass skyscraper with a person walking on a balcony. The building's facade is composed of large glass panels reflecting the sky. A person in a dark suit is walking across a balcony on one of the upper floors, talking on a mobile phone. The balcony has a glass railing. The overall scene is brightly lit, suggesting a clear day.

RIL-sovittelu |

Sovittelu rakentamiseen liittyvissä konflikteissa

23.4.2020

Antti Heikinheimo

Sovittelija, käräjätuomari, laamanni

antti.heikinheimo@sovittelijat.fi

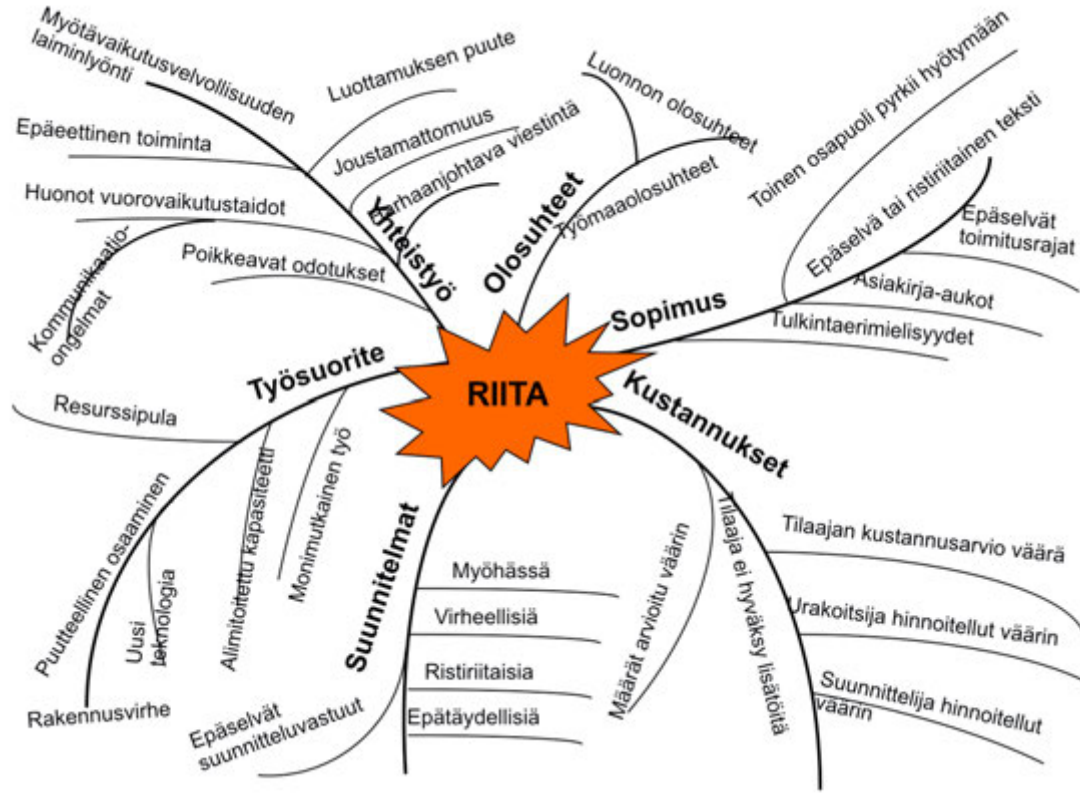
www.sovittelijat.fi

Erimielisyyksiä on vaikea välttää

- > Projektit ovat entistä suurempia ja/tai monimutkaisempia
- > Liikkeelle lähdetään usein keskeneräisin suunnitelmin
- > Suunnittelun limittymistä ei hallita
- > Sopimukset monimutkaistuneet
- > Hankkeisiin tullut lisää osapuolia
- > Aikataulut kiristyneet
- > Muutoksia paljon työn aikana

Tyypillisiä riidan juurisyytä

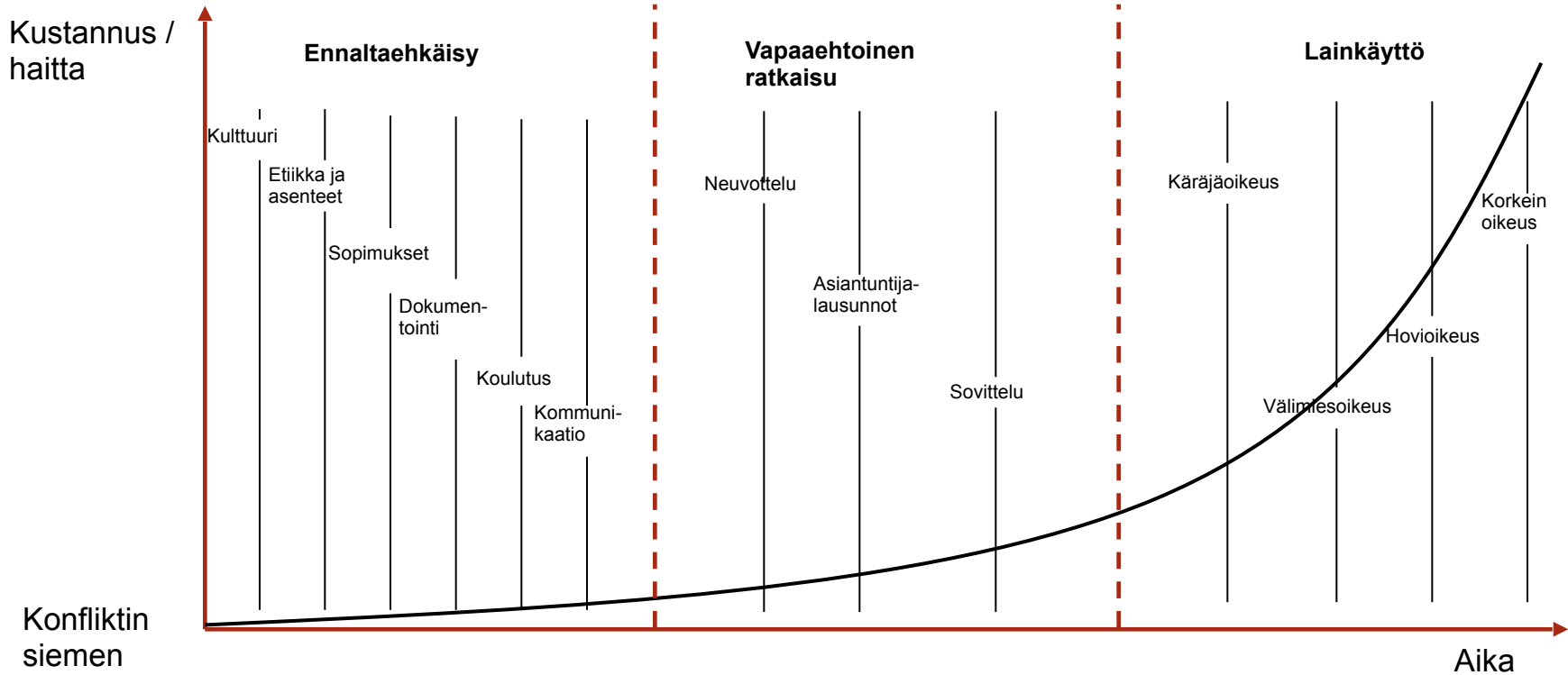
Lähde: Jyrki Keinänen:
Rakennusalan
konfliktiratkaisun
kehittäminen s. 11.
Espoo 2009

Erimielisyyksien joustavan ratkaisemisen tarve on lisääntynyt

- > Asiakkuuden merkitys korostunut
- > Tilaajan ja toteuttajan väliset yhteiset ongelmanratkaisutavat todettu tärkeiksi
- > Kumppanuuteen perustuvassa toiminnassa halutaan säilyttää henkilö- ja liikesuhteet
- > Nopeissa hankkeissa myös riidanratkaisun nopeudella merkitystä
- > Lainkäyttöprosessit koetaan pitkällisiksi, kalliiksi ja laadultaan vaihteleviksi
- > Ennakoiva ja varhaisen vaiheen konfliktinratkaisun tarve korostuu

Erimielisyyden elinkaari ja haitta

Kun ristiriita kasvaa riidaksi

> Lisääntyy

- Ratkaisun kesto
- Vaikeusaste
- Riidan merkitys
- Virallisuusaste
- Asenteiden lukkiintuminen
- ”Oikeassa” olemisen tarve
- Oikeuksien korostuminen
- Ulkopuolisten määrä
- Osapuolten ajankäyttö
- Kustannukset
- Riidan haittavaikutus yrityksen toimintaan ja kokonaisuuteen

Neuvottelu

Sovittelu

Tuomioistuin

> Vähenee

- Kokonaisuuden hahmottaminen
- Konsensuksen mahdollisuus
- Henkilösuhteiden kehittyminen
- Tarpeiden ja intressien arvottaminen
- Luovuus
- Kokonaisvaltainen ratkaisu
- Kustannustehokkuus
- Osapuolten oma hallinta-aste
- Faktojen taso
- Sovinnon halu
- Lopputuloksen ennustettavuus

Vahingot oikeudellisesta työriidasta

> **80 prosentissa** negatiivinen vaikutus yrityksen liiketoimintaan:

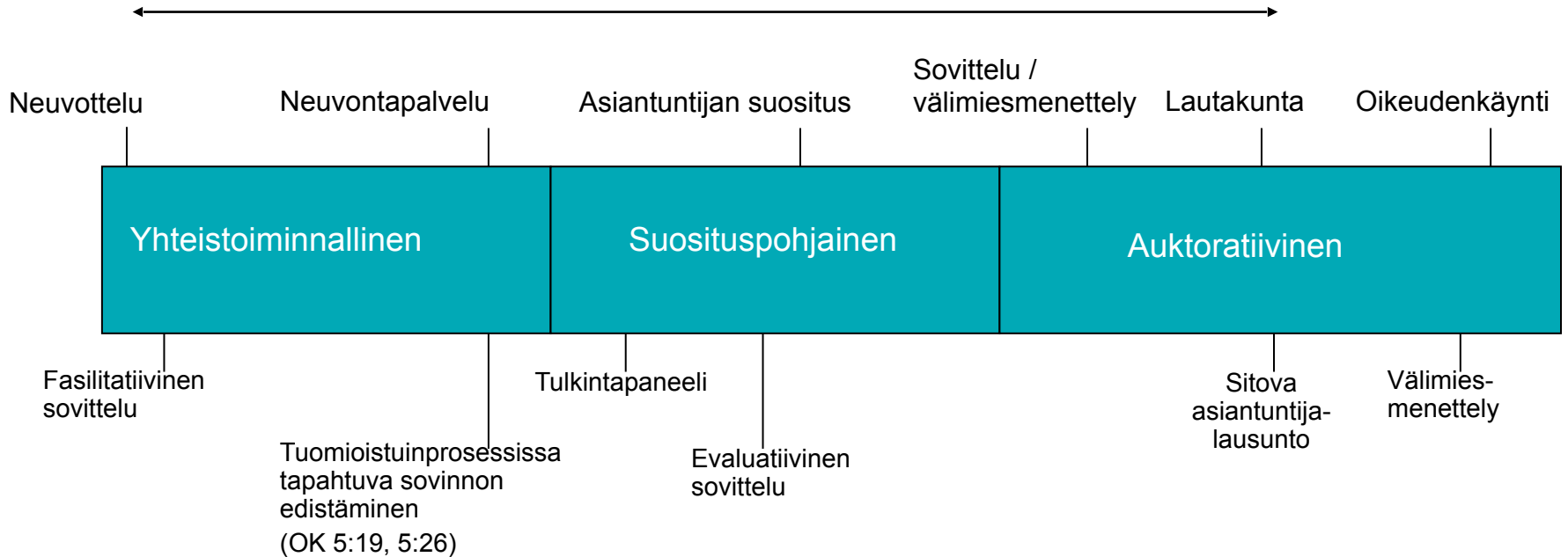
1. Vahingoittaa yrityksen mainetta
2. Aiheuttaa negatiivista julkisuutta
3. Heikentää moraalialia yrityksessä
4. Vaurioittaa liikesuhteita
5. Aiheuttaa asiakkaiden menetyksiä
6. Vaarantaa tavoitteiden saavuttamisen

Lähteet: CEDR-tutkimus 2006, Iso-Britannia; Michael Gibbons: Better Dispute Resolution. A review of employment dispute resolution in Great Britain, 2007, s. 22.

Menettelyvaihtoehtoja

”Vaihtoehtoinen riidanratkaisu”

Konfliktin hallinta

- > **Konfliktin ehkäisy**
  - Järjestelyt, joilla konflikti estetään
- > **Konfliktin analysointi**
  - Konfliktidiagnoosi
  - Toimintavaihtoehtojen analysointi
  - Riskien hallinta (WATNA, BATNA, RATNA)
- > **Konfliktin käsittely**
  - Menettelytavan valinta
- > **Konfliktin ratkaisu**
  - Eri lopputulosvaihtoehtojen haarukointi

Konfliktidiagnoosin kymmenen vaihetta

1. Konfliktin tunnistaminen ja kartoittaminen
2. Konfliktin syiden ja taustatekijöiden selvittäminen
3. Intressianalyysin tekeminen
4. Konfliktin perusluonteen analysoiminen (kilpaileva – yhteistoiminnallinen)
5. Luottamuksen määrän arvioiminen ja lisääminen
6. Konfliktinratkaisun esteiden kartoittaminen
7. Osapuolten neuvottelutyylien analysointi
8. Osapuolten valta-asemien analysointi
9. Eri vaihtoehtojen vertailu ja analysointi
10. Konfliktinratkaisumenetelmän valinta

Lähde: Laurie S. Coltri, Conflict Diagnosis and Alternative Dispute Resolution

Konfliktinratkaisun strategioita

1. Juridiikkaan perustuva strategia
  - Laki ja oikeus
2. Asemaan tai yhteistyöhön perustuva strategia
  - Kohtuullisuus, oikeudenmukaisuus
3. Intressiperusteinen strategia
  - Arvot ja huolet, tarpeet

RIL Sovittelu

- > RIL Sovittelu on yksi vaihtoehto erimielisyyksien ratkaisemisessa ja niiden ennalta ehkäisemisessä.
- > RIL Sovittelussa yhdistyvät teknisten ja juridisten asiantuntijoiden osaaminen.
  - Erimielisyyksien ratkaisu tapahtuu tällöin lähtökohtaisesti
    - nopeasti
    - edullisesti
    - asiantuntevasti ja
    - liikesuhteita tarpeettomasti rasittamatta

RIL Sovittelun palveluihin kuuluvat

- > Rakennusprojektien erimielisyyksiä ennalta ehkäisevät palvelut
- > Erimielisyystilanteiden diagnosointi parhaan käsittelyvaihtoehdon määrittelemiseksi
- > Riitojen sovittelu-, suositus- ja lausuntomenettelyt

RIL Sovittelun tuotteita

Fasilitatiivinen sovittelu

- > Osapuolet pyrkivät itse sovittelijan johdolla löytämään ratkaisun välillään olevaan konfliktiin.
- > Sovinto perustuu paitsi osapuolten oikeuksiin, myös heidän intresseihinsä.
- > Sopimus on paitsi osapuolia sitova, myös sellaisenaan täytäntöönpanokelpoinen, mikäli sopimuksen jokin osapuoli ei sitä jostain syystä haluaisi tai kykenisi noudattamaan.

Evaluatiivinen sovittelu

- > RIL Sovittelun nimeämä ja osapuolten hyväksymä sovittelija antaa arvioitavaksi tuotuun konfliktiin osapuolia sitovan ratkaisun tai sitomattoman ratkaisusuosituksen.
- > Sovittelun tulokseen voi sisältyä elementtejä, joilla pyritään toteuttamaan osapuolten intressejä monipuolisemmin kuin puhtaasti oikeudelliseen arvioon perustuvassa ratkaisussa.

Konfliktidiagnoosi

- > RIL Sovittelu antaa perustellun näkemyksensä siitä, mikä tai mitkä ratkaisumenettelyt olisivat arvioitavaksi tuodulle konfliktille tehokkaimpia.

Ennakointimenettely

- > RIL Sovittelu arvioi asiantuntijanäkemykseensä perustuen, miten tuomioistuin tai välimiesoikeus ratkaisisi erimielisyyden, jos se saatettaisiin niiden ratkaistavaksi.

Yksipuolinen asiantuntijalausunto

- > RIL Sovittelun tarjoama ja asiakkaan hyväksymä asiantuntija antaa teknistaloudellisen tai -oikeudellisen asiantuntijalausunnon tietystä yksittäisestä kysymyksestä.
- > Lausunto annetaan yksipuolisena ilman siihen johtavaa strukturoitua vuorovaikutteista menettelyä.

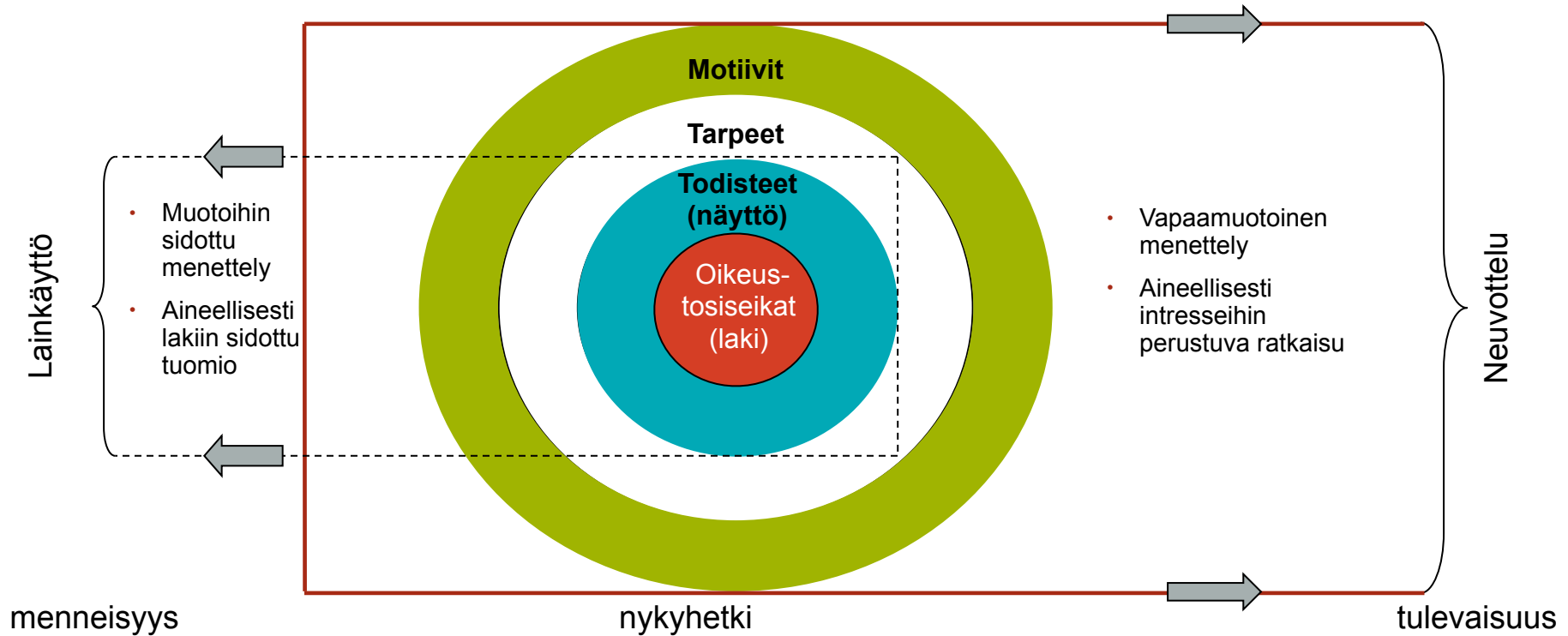

Tulkintapaneeli

- > Projektin tilaaja, urakoitsija ja kolmantena osapuolena usein rakennuttajakonsultti muodostaa hankkeen käynnistyessä tulkintapaneelin.
- > Avustaa projektia sen kuluessa mahdollisesti syntyvien konfliktien nopeassa ratkaisemisessa.
- > Työskentelee hankkeen alusta alkaen mutta aktivoidaan vain konfliktien syntyessä.

Lainkäyttö vs. sovittelu

Sovintomenettelyn hyötyjä

- > Intressilähtöisyys vaatimuslähtöisyyden asemasta
- > Kolmannen tahon läsnäolo auttaa käyttäytymään ammattimaisesti.
- > Tähtäin osapuolten liikesuhteiden jatkumisessa
- > Käsittely ei-julkinen
- > Ratkaisut ennustettavia ja nopeampia kuin lainkäyttömenettelyssä
- > Korkea ratkaisuprosentti

Perinteisempien menettelyjen ongelmia

- > Kahdenkeskeisissä neuvotteluissa keskustelu- tai päätöksentekohaluttomuutta
- > Asiantuntijalausuntojen puolueettomuuden kyseenalaistaminen
- > Lainkäyttöprosessin pitkä kesto, korkeat kustannukset ja ratkaisujen huono ennustettavuus
- > Tuomareiden rakennusalan erityisasiantuntemuksen puute

Välímies- ja sovittelumenettelyn kustannukset eri riidanratkaisuelimissä

RIIDANRATKAISUELIN	RIIDAN ARVO (EUR)						
	20.000	100.000	500.000	1.000.000	5.000.000	10.000.000	50.000.000
Suomen Keskuskauppakamarin välímieslautakunta	5.000-22.500	6.300-32.025	12.900-84.375	21.000-121.050	36.900-246.250	46.000-339.000	63.750-501.750
Tukholman kauppakamarin sovittelumenettely (keskiarvo)	10.925	12.075	14.375	22.400	28.150	32.750	41.350
Kansainvälisen kauppakamarin (ICC) välímiesmenettely (keskiarvo)	6.300-12.900	15.400-35.500	41.100-94.900	61.100-139.900	132.300-307.000	170.800-397.400	268.000-613.000
Kansainvälisen kauppakamarin sovittelumenettely (keskiarvo)	10.000	10.000	15.000	19.000	24.000	29.000	38.000
Centre for Effective Dispute Resolution CEDR, Lontoo, Sovittelu	5.000	5.000	5.000	9.000	9.000	9.000	13.000

Kiitos

Antti Heikinheimo
Sovittelija, käräjätuomari, laamanni
<https://sovittelijat.fi>
Tel: +358 40 544 8784
E-mail: antti.heikinheimo@sovittelijat.fi

